

## Kauno konservatorijos veikla pokario metais

**Tamara Vainauskienė**

*Lietuvos muzikos ir teatro akademija,  
Gedimino pr. 42, LT-01110 Vilnius, Lietuva*

Naudojant istoriografinį, statistinį ir lyginamąjį metodus straipsnyje nagrinėjama Kauno konservatorijos veikla 1944–1949 metais. Publikacijos tikslas – atskleisti mokyklos atkūrimo ir jos reformavimo pagal TSRS aukštojo muzikos mokslo koncepciją problematiką, aptarti minimo laikotarpio mokyklos raidos procesus. Darbe remiamasi archyviniais šaltiniais.

**Raktažodžiai:** pokaris, Kauno konservatorija, atkūrimas, reforma, veikla

1944 m. spalį atgaivinus karo metais nutrauktą Kauno konservatorijos veiklą, buvo sprendžiami materialinės bazės atkūrimo klausimai, vyko mokyklos reforma pagal TSRS aukštojo muzikos mokslo koncepciją. Konservatorija gavo naujas patalpas (Ugnėgesių 4–6, dabar – J. Gruodžio 6, Kauno konservatorijos rūmai) – trijų aukštų erdvų pastatą, anksčiau priklausiusį pavyzdinei pradžios mokyklai. Dalį pastato (penkis didelius kambarius – 315 m<sup>2</sup>) buvo užėmęs Pedagogikos muziejus (jį pavyko išskeldinti tik 1946–1947 m.)<sup>1</sup>. Patalpos nebuvo pritaikytos konservatorijos specifikai, per ankštos, nes tuose pačiuose rūmuose dirbo ir muzikos mokykla (mokykloje tuomet mokėsi 250 mokinių). Be to, jas reikėjo ne tik pertvarkyti, bet ir iš esmės suremontuoti. Pagal buhalterinius apskaičiavimus, remontui reikėjo 53.541 rub<sup>2</sup>. Lėšų stigo, todėl darbai buvo atliekami palaipsniui. 1947–1948 m. m. naujuose konservatorijos rūmuose buvo įkurdintas studentų bendrabutis (išskirtos patalpos, kuriose galėjo apsigyventi iki 30 asmenų)<sup>3</sup>. Taigi, mėginant pagerinti studentų gyvenimo sąlygas, dar labiau paaštrėjo mokymo organizavimo problema. Varganą pokario metų konservatorijos buitį liudija ir tai, kad patalpose nebuvo rūbinės, žiemą būdavo šalta, nereguliariai buvo tiekama elektros energija. Visa tai trikėdė darbą: dėl nutraukto elektros tiekimo 1946–1947 m. m. vargonų klasės absolventas pavasario sesijos metu negalėjo laikyti specialybės valstybinio egzamino, neįvyko kursiniai vargonininkų egzaminai<sup>4</sup>.

Konservatorijai reikėjo susigrąžinti karo metais prarastą inventorių, o tai padaryti buvo labai sudėtinga. Paaikškėjo, kad dalis daiktų buvo sugadinta ar sunaikinta, kiti – kažkam atiduoti. Iš 42 fortepijonų ir pianinų senose konservatorijos patalpose liko tik 6 prastos kokybės fortepijonai<sup>5</sup>. Buvo prarasta dalis pučiamųjų ir styginių instrumentų, plokštelių, natų ir kito turto. Partitus nuostolius konservatorija įvertino ~ 49.515 JAV dolerių (visa karo metais patirta žala siekė ~1.271.706 JAV dolerių)<sup>6</sup>. 1945–1946 m. m. pabaigoje konservatorija jau turėjo 25 fortepijonus, 7 pianinus, fisharmoniją, vargonus. 1947 m. pavasarį bibliotekoje buvo 27.969 egz. natų ir 592 egz. knygų. Tačiau stigo gerų koncer-

tinų fortepijonų, styginių ir ypač pučiamųjų instrumentų konservatorijos orkestrui, natų, nebuvo muzikos teorijos, harmonijos, solfedžio ir kitų dalykų vadovėlių<sup>7</sup>.

Kauno konservatorijos veiklą reglamentavo 1945 m. balandžio 4 d. Aukštojo mokslo komiteto prie TSRS Liaudies komisarų tarybos patvirtinti nuostatai<sup>8</sup>. Pagal nuostatus, konservatorijos struktūrą turėjo sudaryti 5 mokymo administravimo padaliniai – fakultetai (Fortepijono-vargonų, Vokalinis, Orkestrinis, Muzikos teorijos kompozicijos ir Choro dirigavimo) ir į juos integruotos katedros, rengusios kelių artimų profesijų muzikus (spec. fortepijono ir vargonų, styginių instrumentų, pučiamųjų instrumentų, dainavimo, muzikos istorijos, muzikos teorijos, kompozicijos, choro dirigavimo, visuomeninio politinio ciklo disciplinų, karo mokslų, rusų kalbos), taip pat kabinetai ir laboratorijos. Konservatorijos veiklos metais jos struktūra buvo nuolat pertvarkoma, t. y. nuostatų reglamento nebuvo prisilaikoma. Pokyčius dažniausiai sąlygojo studentų kontingentas ir į mokymo programą įtraukiami nauji dalykai. Kito katedrų skaičius, jų priklausomybė fakultetams, formavosi tarpfakultetiniai padaliniai. Fakultetai taip pat buvo reorganizuojami. Natūralu, kad dėl nestabilios konservatorijos vidinės struktūros būta tam tikrų veiklos organizavimo problemų.

1945 m. pavasarį TSRS Aukštojo mokslo reikalų komiteto (Комитет по делам высшей школы) iniciatyva buvo diskutuojama galimybė katedras pakeisti klasėmis<sup>9</sup>. Katedra buvo apibrėžiama kaip vienos mokyklos, bendrų pažiūrų tam tikrų disciplinų dėstytojų, atliekančių mokslo tiriamąjį ir metodinį darbą, susivienijimas. Kadangi TSRS aukštųjų muzikos mokyklų praktika rodė, kad taip nėra, katedrai negalėjo būti suteikta teisė rengti atlikėjus ir pedagogus. Ją buvo siūloma pakeisti klase (klasę sudaro profesorius (vadovas), docentas, kurio mokykla artima profesoriaus mokyklai, aspirantai (jeigu tokių yra) ir vienas ar keli asistentai, buvę profesoriaus mokiniai arba jo mokyklai artimi muzikai). Kauno konservatorijoje dirbo įvairių empirinės pedagogikos krypčių atstovai ir jų pažiūros kartais labai skyrėsi. Tai paliudija studentų egzaminų, uždarų ir viešų

koncertų aptarimai bei įvertinimai. Be to, didžioji dalis pedagogų nebuvo pasirengę mokslinei ir metodinei veiklai, ne visi buvo įgiję aukštąjį išsilavinimą. Anot direktoriaus pavaduotojo mokslo ir mokymo reikalams e. prof. p. Aleksandro Sokovnino, negalėjo būti nė kalbos apie tikrąjį metodinį darbą ir dėl to, kad pedagogai mažai bendradarbiavo ir savo metodą laikė profesine paslaptimi (tai ypač lietė vokalo pedagogus)<sup>10</sup>. Tokiomis aplinkybėmis klasė galėjo būti tinkamesnė. Kita vertus, pedagoginis vardas buvo suteiktas nedaugeliui konservatorijos dėstytojų, iš jų profesoriai ir einantieji profesoriaus pareigas buvo tik keli. Taigi Aukštojo mokslo komiteto pateiktas klasės modelis Kauno konservatorijoje (matyt, ir daugelyje kitų TSRS konservatorių) be tam tikrų išlygų negalėjo funkcionuoti, nes, pvz., nebūtų galima suformuoti nė vienos pučiamųjų ir styginių instrumentų (išskyrus violončelę) klasės. Todėl buvo paliktas konservatorijos nuostatuose užfiksuotas pažangesnės struktūros segmentas – katedra, tačiau Aukštojo mokslo komitetas pakoregavo kai kurias jos veiklos kryptis.

Konservatorijos valdymo piramidės viršūnėje buvo Mokslo taryba, kuriai vadovavo konservatorijos direktorius. Direktorių bei jo pavaduotojus mokslo ir mokymo, taip pat administracijos ir ūkio reikalams tvirtino atitinkami TSRS LKT komitetai. Pirmuoju pokario metų Kauno konservatorijos direktoriumi buvo paskirtas Juozas Talat-Kelpša, 1944 m. pabaigoje jį pakeitė Kazys Matiušas, o nuo 1948 m. vasario konservatorijai vadovavo Kazys Paulauskas<sup>11</sup>. Direktoriaus pavaduotojo mokslo ir mokymo reikalams pareigas pradžioje užėmė K. Matiušas, vėliau – Nikodemus Martinonis, 1945–1947 m. m. Sankt Peterburgo konservatorijos doc. Ivanas Polfiorovas, Kauno konservatorijoje ejęs ir fortepijono bei operos klasės profesoriaus pareigas (pasibaigus komandiruotės laikui, jis tęsė darbą Sankt Peterburgo konservatorijoje), 1947–1948 m. m. – pianistas e. prof. p. Aleksandras Sokovninus (vėliau Kišiniovo konservatorijos direktorius, taip pat atvykęs iš Sankt Peterburgo), o 1948–1949 m. m. – prof. Povilas Berkavičius<sup>12</sup>.

Lyginant TSRS parengtą konservatorijos modelį su senuoju iš Vakarų Europos perimtu modeliu, reikėtų pastebėti, kad senoji Lietuvos Nepriklausomybės metų konservatorija labiau rėmėsi empirinės pedagogikos tradicija. Naujajame konservatorijos modelyje įtvirtintas požiūris, kad aukštoji muzikos mokykla yra ir mokymo bei auklėjimo, ir mokslo bei metodinis centras. Dar vienas naujo modelio konservatorijos bruožas – pedagoginio proceso ideologizavimas (tai paliudija visuomeninių politinių disciplinų sureikšminimas ir didelė visuomeninių politinių organizacijų įtaka sprendžiant įvairius specialistų parengimo klausimus). Tokia pozicija užfiksuota ir Kauno konservatorijos nuostatuose apibrėžiant mokyklos tikslus ir uždavinius, akcentuojant būsimųjų menininkų, kaip marksistinės-lenininės ideologijos propaguotojų, misiją<sup>13</sup>. Kita vertus, senoji konservatorija apėmė kelias muzikos mokymo pakopas<sup>14</sup>. Naujojo modelio konservatorija buvo atskira muzikos mokymo įstaiga – vienas iš pokario Lietuvoje pradėjusių funkcionuoti

daugiapakopės muzikos mokymo sistemos segmentų. Reikia pastebėti, kad Lietuvos Nepriklausomybės metų konservatorijoje veikė specializacijos, arba vadinamasis virtuozinis, skyrius, kuriame interpretacijos įgūdžius galėjo tobulinti gambiausieji absolventai<sup>15</sup>. Pokario metų konservatorijai tokia teisė nebuvo suteikta.

Konservatorija rengė pianistus (pradžioje ir vargonininkus), stygininkus, pūtikus, choro (pradžioje ir simfoninio orkestro) dirigentus, kompozitorius bei muzikologus, kartu ir pedagogus. Senoji mokykla muzikologų ir chorvedžių nerengė (chorvedyba buvo privaloma disciplina vargonininkams), neskyrė specialaus dėmesio pedagogikai (bendrieji pedagogikos dalykai buvo integruoti į vargonininkų parengimo programą)<sup>16</sup>. Į atkurtoją konservatorią buvo priimami 17–35 metų asmenys, turintys bendrąjį vidurinį ir muzikinį išsilavinimą, t. y. baigę muzikos mokyklą (technikumą) arba dešimtmetę muzikos mokyklą. Senoji konservatorija priėmė profesijai tinkamus, pradinis įgūdžius ir elementarias teorines žinias įgijusius vaikus (nuo 12, o ypač gabius – nuo 8 metų) ir jaunuolius (bendras stojančiųjų amžius priklausė nuo pasirinktos specialybės).

Baugiesiems penkerių metų studijas ir išlaikiusiems specialybės, bendrųjų muzikos bei visuomeninių politinių dalykų valstybinius egzaminus buvo išduodami diplomai su nurodyta kvalifikacija. 1949 m. pavasarį informaciniame Kauno konservatorijos pranešime LTSR MT Kultūros skyriui buvo pateiktas toks kvalifikacijų suteikimo variantas: pianistai – solistai, akompaniatoriai, pedagogai; dainininkai – operos solistai, kameriniai dainininkai, pedagogai; choro dirigentai; muzikos teoretikai ir kompozitoriai<sup>17</sup>. Specialistai buvo įdarbinami Meno reikalų valdybos žinioje esančiose kultūros ir švietimo įstaigose. Senosios konservatorijos absolventai įgydavo laisvojo menininko diplomą.

Konservatorijos materialinė bazė, studentų ir pedagogų kontingento bei įvairios kitos veiklą atkūrusios reformuojamos mokymo įstaigos problemos lėmė tai, kad kai kuriais atvejais konservatorijos nuostatų nebuvo prisilaikoma. Pavyzdžiui, į konservatorią pirmaisiais veiklos metais buvo priimami vidurinės bendrojo lavinimo mokyklos nebaigę asmenys. Jiems buvo leista laikyti valstybinius egzaminus, kuriuos išlaikius buvo išduodami mokymo įstaigos baigimo pažymėjimai. Per metus pristačius vidurinio mokslo atestatą, pažymėjimas buvo pakeičiamas į diplomą<sup>18</sup>. Tokia tvarka galiojo ir Kauno konservatorijoje tarpukario metais.

Didelės problemos iškilo formuojant studentų kontingentą. Pagal 1944 m. spalio 14 d. LTSR Liaudies komisarų tarybos nutarimą Kauno valstybinei konservatorijai ir muzikos mokyklai buvo numatytas 400 mokinių kontingentas<sup>19</sup>. Tų pačių metų gruodžio 7 d. nutarimu patikslinus kontingento skaičių, muzikos mokyklai buvo leista priimti 400, o konservatorijai – 200 asmenų<sup>20</sup>. 1945 m. pradžioje pirmi oficialūs statistikos duomenys rodo, kad konservatorijoje tuomet mokėsi 168 studentai. Beveik toks pat studentų skaičius išliko ir 1945–1946 m. m. pradžioje. Galima sakyti, kad numa-

tyto 200 studentų skaičiaus konservatorija neturėjo ne tik pirmaisiais, bet ir vėlesniais savo veiklos metais<sup>21</sup>. Be to, ne visų įstojusių sugebėjimai ir pasirengimo lygis atitiko konservatorijos reikalavimus. Daugiapakopė muzikos mokymo sistema tik formavosi: dešimtmetės ir vidurinės muzikos mokyklos buvo neseniai įsteigtos arba atkūrusios savo veiklą ir negalėjo patenkinti dviejų konkuruojančių aukštųjų mokyklų poreikių (tvirtesnes pozicijas užėmusiai Vilniaus konservatorijai buvo leista suformuoti 300 studentų kontingentą)<sup>22</sup>. Stojantieji dažniausiai naudojosi privačių mokytojų paslaugomis ir gimnazijose ar kitose bendrojo lavinimo mokyklose įgytomis žiniomis (taip buvo ir tarpukario metų konservatorijoje). Priėmimas į konservatoriją pagal visus aukštosios mokyklos reikalavimus įvyko tik 1946 m. vasarą, vykdamas TSRS LKT Vyriausiosios mokymo įstaigų valdybos Meno reikalų komiteto įsakymą (stojamuosius egzaminus laikė turintys atitinkamą profesinį pasirengimą ir bendrąjį vidurinį išsilavinimą)<sup>23</sup>. Iki tol, kaip minėta, nuostatų tvarkos nebuvo paisoma, nes reikėjo ne tik suformuoti pirmą, bet ir papildyti aukštesnius konservatorijos kursus.

Sprendžiant studentų kontingento kokybės problemą, 1947 m. vasarą konservatorijos dėstytojai ir aukštesniųjų kursų studentai buvo pasiūsti į Panevėžio, Šiaulių ir Klaipėdos muzikos mokyklas susipažinti su būsimu kontingentu<sup>24</sup>. Visą vasarą atrinkti mokiniai buvo kvalifikuotai rengiami stojamiesiems egzaminams. Jiems buvo teikiamos konsultacijos, o kai kam ir nemokamos privačios pamokos. Beje, tokios iniciatyvos ėmėsi ir Vilniaus konservatorija, 1947–1948 m. m. kontingentą (daugiausiai stygininkus ir pūtikus) atrinkusi Klaipėdos, Šiaulių ir Panevėžio muzikos mokyklose iš aukštesniųjų kursų mokinių<sup>25</sup>. Iniciatyva pasiteisino – į konservatoriją buvo priimti pajėgesni atlikėjai, tačiau muzikologijos dalykų žinios dar nebuvo pakankamos.

Studentiją sudarė įvairių socialinių sluoksnių, įvairaus išsilavinimo ir amžiaus žmonės, tarp jų nemažai demobilizuotų karių ir buvusių konclagerių kalinių. Didžioji dalis studentų derino darbą ir mokslą, pvz., 1946–1947 m. m. iš 158 studentų dirbo 96<sup>26</sup>. Nemažai studijavo Universitete, Fizinės kultūros institute, Žemės ūkio akademijoje, bet buvo ir lankančių bendrojo lavinimo mokyklas, pvz., paskutiniaisiais (1948–1949) konservatorijos veiklos metais 12 studentų (10 pianistų ir 2 dainininkai) mokėsi gimnazijoje<sup>27</sup>. Ne visi sugebėjo derinti darbą ir studijas, todėl, pvz., 1946–1947 m. m. konservatorija neteko 28 studentų (dar 8 buvo represuoti okupacinio režimo, 2 mirė)<sup>28</sup>. Nemažai studentų buvo paliekami kartoti kursą antrus metus arba turėjo likviduoti akademinės skolas. Pavyzdžiui, 1945–1946 m. m. pradžioje iš 163 studentų kursą kartojo 76 (I k. – 59), 1946–1947 m. m. pradžioje iš 187 – 51 studentas (I k. – 31), tačiau 1948–1949 m. m. pradžioje iš 125 nebuvo nė vieno kursą kartojančio studento (jau buvo žinoma, kad konservatorija bus uždaryta)<sup>29</sup>.

Kauno konservatorijoje dirbo geriausi miesto muzikai. Pirmaisiais mokslo metais buvo formuojamas peda-

gogų kolektyvo branduolys, kurį pradžioje sudarė 27, o nuo II semestro – 34 pedagogai, iš jų 6 ėjo profesoriaus pareigas (Juozas Gruodis, Nikodemas Martinonis, Mykolas Bukša, Balys Dvarionas, Ladislovas Hajošas, Aleksandras Kačanauskas), 14 – docento pareigas ir 14 asistentų<sup>30</sup>. 1946–1947 m. m. iš 52 pedagogų 8 buvo suteikti pedagoginiai mokslo vardai – konservatorija jau turėjo 3 profesorius ir 5 docentus. Tačiau dalis pedagogų neturėjo būtino muzikinio išsilavinimo: 1947 m. spalio 1 d. statistikos duomenimis, iš tuomet dirbusių 46 dėstytojų 30 buvo baigę aukštąsias muzikos mokyklas<sup>31</sup>. Kiti buvo patyrę, gerai užsirekomendavę pedagogai praktikai. Be minėtų muzikų, pedagogų kolektyvą sudarė Petras Oleka, Juozas Bieliūnas, Jadvyga Jovaišaitė-Olekienė, Aldona Smilgaitė-Dvarionienė, Juozas Pakalnis, Romualdas Džiugas (visi dirbo Nepriklausomos Lietuvos laikų Kauno konservatorijoje), Antanas Sodeika, Juozas Babravičius, Aleksandra Staškevičiūtė, Adelė Galaunienė, Antanas Budriūnas, Jonas Nabažas, Stasys Vainiūnas, Antanas Račiūnas, Jurgis Karnavičius, Sofija Naujalytė-Didenkienė, Juozas Jasenka ir kt. Nemažą jų dalį parengė Nepriklausomos Lietuvos muzikos mokymo įstaigos – Kauno konservatorija ir Klaipėdos muzikos mokykla. Tarp pedagogų buvo ir Maskvos konservatorijos auklėtiniai: prof. D. Oistracho mokinys Aleksandras Livontas ir J. Zako mokinė Olga Šteinbergaitė, menotyros kandidatas smuikininkas Jakovas Targonskis ir muzikologas Konstantinas Černecovas (abu pastarieji dirbo ir Vilniaus konservatorijoje). Nuo 1947–1948 m. m. skaityti pianizmo istorijos ir teorijos paskaitų iš Sankt Peterburgo atvykdavo menotyros kandidatas doc. Levas Barenboimas<sup>32</sup>. Paskutiniaisiais veiklos metais pedagogų kolektyvą papildė pokario metų Kauno konservatorijos auklėtiniai, tarp jų Julius Juzeliūnas ir Rimas Geniušas – pirmieji absolventai, vėliau baigę ir Sankt Peterburgo (tuometinio Leningrado) konservatorijos aspirantūrą.

Problemų iškilo sudarant pedagogų darbo krūvį, nes per mokslo metus kito studentų skaičius. 1944–1945 m. m. Meno reikalų valdyba pasiūlė kompromisinį variantą: stingant daugiau negu pusės valandų iki viso pedagoginio krūvio (dokumentuose nurodytas 680, vėliau – 760 val. metinis krūvis), nuo 1945 m. gegužės 1 dienos buvo leista mokėti visą etatinę algą su sąlyga, kad atitinkamai pasirengę jie atliks viešus bei uždarus koncertus konservatorijos studentams ir visuomenei. Tiems pedagogams, kuriems iki viso darbo krūvio stigo mažiau negu pusės valandų, visa alga (galiojant toms pačioms sąlygoms) buvo išmokama nuo 1945 m. sausio 1 dienos (pagal 1944 m. rugsėjo mėnesį Meno reikalų valdybos viršininko J. Banaičio patvirtintą mėnesinio uždarbio mokos fondą, atsižvelgiant į darbo stažą, pedagogams su aukštuoju išsilavinimu buvo mokama 565–665 rub., vidurinį išsilavinimą turintiems pedagogams – 485–580 rub. atlyginimas)<sup>33</sup>.

Mokymo procesas po truputį įsibėgėjo nuo 1944–1945 m. m. antrojo semestro, o pirmoji egzaminų sesija įvyko tik 1945–1946 m. m. žiemą<sup>34</sup>. Anot tuometinio konservatorijos direktorius K. Matiuko, sesijos rezulta-

tai visiškai tenkino ir suteikė stiprų impulsą dėstytojams bei studentams, kartu išryškino specialiųjų ir bendrųjų dalykų dėstytojų metodikos spragas<sup>35</sup>.

Mokymas Kauno konservatorijoje buvo organizuojamas pagal Maskvos ir Sankt Peterburgo konservatorijų parengtus ir TSRS Aukštojo mokslo ministerijos patvirtintus tipinius mokymo planus ir programas. Tie dokumentai buvo privalomi visoms TSRS aukštosios muzikos mokykloms. Dalis mokymo planuose numatytų dalykų pirmaisiais mokslo metais nebuvo dėstoma, nes stigo specialistų (arba jie nemokėjo lietuvių kalbos), pvz., nebuvo dėstoma styginių ir pučiamųjų instrumentų, pianizmo, vokalinio meno istorija ir tų dalykų mokymo metodika, nebuvo organizuota pedagoginė praktika. Konservatorijos choras buvo organizuotas tik 1948–1949 m. m. (vadovas N. Martinonis), orkestras – 1946–1947 m. m., instrumentuotė ir orkestruotė pradėta dėstyti tik nuo 1946–1947 m. m. pakvietus dirbti A. Budriūną, 1946–1947 m. m. į muzikos istorijos kursą buvo integruota rusų ir tarybinės muzikos istorija (dėstyti buvo pakviestas doc. Konstantinas Černecovas, Vilniaus konservatorijos direktoriaus pavaduotojas mokslo ir mokymo reikalams) ir kt.<sup>36</sup> 1947 m. gruodžio mėnesį Mokslo tarybos posėdyje A. Račiūnas pateikė informaciją apie tai, kad jo vadovaujama bendrosios harmonijos klasė yra labai silpna, nes priimtų studentų elementariosios muzikos teorijos žinios yra menkos<sup>37</sup>. Dėl nepakankamo studentų pasirengimo, pedagogų stygiaus, mokomosios literatūros ir laiko stokos bei kitų priežasčių studentams buvo išdėstoma sutrumpinta atskirų dalykų programa, kaip antai visuotinė muzikos istorija (dėstė J. Nabažas), problemiškas buvo liaudies kūrybos dėstymas, muzikos literatūros studijos ir kt. Dėl minėtų aplinkybių konservatorija dirbo pagal vadinamąjį pereinamąjį planą<sup>38</sup>.

Darbai trukdė nesutvarkyta konservatorijos butis: 1947–1948 m. m. trūkstant patalpų kai kurie Orkestrinio fakulteto studentai negalėjo lankyti privalomo fortepijono pamokų, harmonijos ir muzikos kūrinių analizės paskaitų grupės vis dar buvo per didelės (iš 25–30 studentų, pirmaisiais mokyklos veiklos metais grupėse dirbo net iki 50 studentų), strigo operos klasės darbas, nes nebuvo specialiai pritaikytos scenos, nebuvo lietuvių muzikos folkloro kabineto ir kt.<sup>39</sup>

Nuo 1947–1948 m. m. visi Kauno konservatorijos kursai pradėjo dirbti pagal tipinį mokymo planą<sup>40</sup>. Tai buvo patys produktyviausi atkurtos mokyklos veiklos metai. Anot direktoriaus pavaduotojo mokslo ir mokymo reikalams A. Sokovnino, konservatorijos lygis tais metais ženkliai pakilo<sup>41</sup>. Buvo tobulinama atskirų dalykų dėstytojų metodika, pavyzdžiui, buvo atkreiptas dėmesys į specializuoto solfedžio dainininkams būtinybę, nes grupės buvo sudarytos iš įvairių specialybių studentų, pratimai solfedžiuojami vienoje tėsitūroje ir kt.<sup>42</sup> Pradėta labiau gilintis į specialiųjų dalykų mokymą, pavyzdžiui, 1949 m. pavasarį įvykusiame posėdyje Vokalinio fakulteto dekanas J. Bieliūnas pastebėjo, kad dainuodami studentai susitelkia ties techniniu atlikimu, ir apgailėstavo, kad daugelis netaisyklingai kvėpuoja, blo-

gai intonuoja, neaiškiai taria tekstą, pasirenka per sunkų repertuarą, ne visi turi reikiamus profesinius duomenis<sup>43</sup>. Pianistas J. Karnavičiaus, vėliau ilgametis Lietuvos TSR valstybinės konservatorijos rektorius, teigė, kad Fortepijono fakultetas neturėjo metodologinių darbo pagrindų. Konservatorija ugdė gerus specialistus, bet ne visaverčius menininkus<sup>44</sup>.

Didelis dėmesys buvo skiriamas pedagoginiam repertuarui. Jo paskirtis yra lavinti techninius ir meninius atlikėjų sugebėjimus, formuoti menininko estetines pažiūras, todėl studijuojami kūriniai turi būti ne tik aukštos meninės vertės – jų forma, turinys bei struktūra turi atitikti studento tam tikro profesinio ugdymo etapo poreikius. Studijų repertuaro politika turi būti kryptinga ir lanksti. Nagrinėjant įvairius Kauno konservatorijai atsiųstus nurodymus, susidaro įspūdis, kad centrinės žinybos neįvertino studijų repertuaro specifikos, o reikalavimus ideologizavo. Iš pradžių Kauno konservatorijoje buvo prisilaikoma tarpukario metų pedagogikos tradicijų, repertuaro pagrindą sudarė Vakarų Europos kompozitorių kūriniai. Palaipsniui, atsižvelgiant į tipinių Maskvos mokymo programų reikalavimus, studijų repertuare atsirado daugiau rusų, tarybinių ir TSRS tautų kompozitorių muzikos. Apie tai galima spręsti iš egzaminų bei koncertų programų, taip pat iš konservatorijos pateiktų statistikos duomenų: 1945–1946 m. m. 80% repertuaro sudarė Vakarų Europos, t. y. tradicinė pedagoginė, literatūra, ir 20% rusų, tarybinių ir lietuvių kompozitorių kūriniai; 1946–1947 m. m. tradicinis repertuaras sudarė ~ 50%, rusų kompozitorių kūriniai – 30% ir 20–25% sudarė tarybinių (tarp jų ir lietuvių) kompozitorių kūryba<sup>45</sup>. Bene kebliausioje padėtyje sudarant repertuarą atsidūrė Vokalinis fakultetas, nes pedagogams reikėjo įvertinti ne tik kūrinio muziką, bet ir tekstą. Neretai vadinami aktualūs kūriniai turėjo menką meninę ir pedagoginę vertę arba neatitiko balso lavinimo poreikių. Siekiant populiarinti rusų, tarybinių kompozitorių ir TSRS tautų muziką, konservatorijoje buvo surengtas tokios muzikos atlikimo konkursas bei koncertai. Nepaisant to, įvairiuose posėdžiuose ir ataskaitose buvo nuolat pastebima, kad studijų repertuaras neatitinka reikalavimų, kad jaučiama didelė vakarų muzikos įtaka, pavyzdžiui, Mėno reikalų valdyba, patikrinusi 1948–1949 m. m. laidos diplomantų valstybinių egzaminų programas, nurodė jas visas (išskyrus kompozitoriaus P. Tamuliūno) iš esmės peržiūrėti ir papildyti rusų klasikų bei tarybinių kompozitorių kūriniais (dainininkams dar ir liaudies dainomis)<sup>46</sup>. Apskritai repertuaro politika sukėlė nemažai aštrių diskusijų. Pavyzdžiui, buvo teigiama, kad tuometiniai lietuvių kompozitoriai instrumentinius kūrinius rašė labai sunkia, studentams neįkandama kalba, todėl buvo vengiama juos įtraukti į mokymo programas<sup>47</sup>. Vis dėlto B. Dvariono iniciatyva 1947–1948 m. m. pianistų pedagoginis repertuaras buvo papildytas A. Račiūno, S. Vainiūno, J. Tallat-Kelpšos, J. Karoso, J. Gruodžio, J. Juzeliūno ir kt. lietuvių kompozitorių kūriniais<sup>48</sup>.

Konservatorijoje buvo rengiami vadinamieji pedagoginiai koncertai, kurių metu dėstytojai supažindindavo studentus su įvairių stilių muzika ir jos interpretacijos principais. 1946–1947 m. m. įvyko 6 tokie koncertai, skirti A. Borodino, J. Brahmsio, L. van Beethoveno, M. Glinkos, taip pat tarybinių (tarp jų D. Šostakovičiaus ir D. Kabalevskio) ir lietuvių kompozitorių kūrybai – J. Gruodžio, B. Dvariono, S. Vainiūno, J. Pakalnio, A. Račiūno, J. Nabažo kūrinius atliko patys autoriai ir jų pakviesti pedagogai<sup>49</sup>. Tokių koncertų reikšmė buvo labai didelė, ypač turint galvoje pokario metų sąlygas.

Konservatorijos studentams buvo privaloma koncertinė praktika, t. y. pasirodymas uždaruose koncertuose. Buvo rengiami ir vieši koncertai, savo darbą pristatydavo operos, choro ir orkestro klasės, pvz., 1948–1949 m. m. buvo atlikti 8 vieši studentų koncertai, parodyti trys Ch. Gounod „Fausto“ ir du P. Čaikovskio „Eugenijaus Onegino“ spektakliai, 182 koncertus atliko koncertinės brigados, 4 – konservatorijos pedagogai<sup>50</sup>. Viešai atliekamų kūrinius, taip pat ir mokomąjį repertuarą, kontroliavo Meno reikalų valdyba<sup>51</sup>. Cenzūra ypač sugriežtėjo po 1948 m. TSKP CK nutarimo dėl V. Muradelio op. „Didžioji draugystė“. Sajungos mastu prasiėjo repertuarą „valymas“: buvo eliminuojami vadinamieji formalistiniai, beidėjiniai, sovietinei valdžiai nelajalių autorių kūriniai. Tuomet buvo pakoreguotas ir Kauno konservatorijos pedagoginis repertuaras, pavyzdžiui, iš Vokalinio fakulteto mokomojo repertuarą sąrašų buvo išbraukti ir kai kurie lietuvių kompozitorių kūriniai, tarp jų K. V. Banaičio, A. Dirviaskaitės, E. Gailevičiaus, V. Jakubėno dainos, pakoreguoti tekstai<sup>52</sup>.

Atkurtosios konservatorijos veiklos metais buvo nuolat tikslinami ir tobulinami tipiniai mokymo planai ir programos. Pavyzdžiui, nuo 1948–1949 m. m. dėstant specialiuosius Chorinio dirigavimo fakulteto dalykus buvo prisilaikoma naujo, Maskvos konservatorijos parengto, programų projekto<sup>53</sup>. Programos turėjo būti patikrinamos praktinėje veikloje ir, atsižvelgiant į specialistų pasiūlymus, pakoreguotos bei patvirtintos.

Kauno konservatorijos integracija į TSRS aukštojo muzikos mokslo sistemą suaktyvėjo nuo 1946–1947 m. m.: Maskvos ir Sankt Peterburgo konservatorijos teikė Kauno konservatorijai metodinę paramą, valstybinių egzaminų komisijų pirmininkais buvo Maskvos konservatorijos profesoriai V. Nečajevas, Rozenovas, V. Bagadurovas, konservatorijos darbą tikrino ir konsultavo komisijos iš Maskvos. Kauno konservatorijos studentai dalyvavo sąjunginėse apžiūrose, pvz., 1947–1948 m. m. Sankt Peterburge įvykusiame pajėgiausių studentų pasirodyme buvo teigiamai įvertinti III k. studentai – V. Adamkevičius ir V. Kairys. Pastarojo efektingai atliktos B. Dvariono variacijos fagotui ir fortepijonui paskatino įtraukti kūrinių į Sankt Peterburgo konservatorijos mokomąjį repertuarą<sup>54</sup>. Deja, daug prieštarų vertinimų sulaukė 1949 m. balandžio mėnesį Maskvoje įvykusi studentų kompozitorių kūrybos apžiūra, kurioje dalyvavo E. Balsys, P. Tamuliūnas ir

V. Klova<sup>55</sup>. Nė vienas jų kūrinys nebuvo atliktas baigiamajame koncerte, nes anot A. Budriūno (jis Maskvoje atstovavo Kauno konservatorijos kompozicijos klasių pedagogams), E. Balsio Sonata fortepijonui ir P. Tamuliūno Pjesę valtornai komisija įvertino kaip tautiško bėruožų stokojančius kūrinius, o V. Klovos dvi pjesės fortepijonui ir E. Balsio Pjesė anglų ragui ir fortepijonui apskritai nebuvo pateiktos vertinimui, nes susirgo atlikėjas (kūriniai buvo atliekami Maskvos muzikos mokymo įstaigų pajėgomis). Dėl komisijos požiūriu netinkamo pavadinimo į koncerto programą nebuvo įtrauktas palankiai įvertintas E. Balsio „Šokis“ simfoniniam orkestrui (kūrinyje beveik nebuvo išvėlyta šokio muzikos)<sup>56</sup>. Matyt, komisija neišvengė tam tikro tendencingumo, tačiau kūrinių atlikimui nebuvo tinkamai pasirengta – apie tai buvo kalbama ir konservatorijos Mokslo taryboje<sup>57</sup>.

Silpna Kauno konservatorijos veiklos sritis buvo mokslo tiriamasis ir metodinis darbas. Pedagogams stigo tokios veiklos patirties ir pasirengimo. Veikla, galima sakyti, prasidėjo nuo 1945–1946 m. m., kai Kauno konservatorijos direktoriaus pavaduotoju mokslo ir mokymo reikalams buvo paskirtas I. Polfiorovas. Tuomet mokslo ir metodiniai darbai bei koncertinė veikla pradėta planuoti (beje, nuo 1945 m. pavasario atlikėjų katedroms buvo leista mokslo tiriamąjį darbą pakeisti koncertine veikla)<sup>58</sup>. Buvo akcentuojama vadovėlių ir mokymo priemonių lietuvių kalba parengimas (tai paliudija 1946–1947 m. m. įvykusi trijų dienų konservatorijos pedagogų mokslinė konferencija, katedrose parengti ketverių metų mokslo tiriamojo darbo planai), buvo nutarta rinkti liaudies dainas, parašyti lietuvių muzikos kultūros istoriją<sup>59</sup>. Tačiau buvo nubrėžtos tik mokslo tiriamojo ir metodinio darbo gairės ir atliktas vos vienas kitas svaresnis darbas – veiklos pagrindą sudarė nuo 1947–1948 m. m. atlikėjų katedrose pradėtos rengti vadinamosios parodomosios pamokos, referatų pristatymas ir aptarimas, diskusijos metodiniais klausimais. Visa tai turėjo ugdyti pedagogų profesionalumą, formuoti bendrą atskirų specialybių atlikėjų parengimo metodiką.

Nuo pat pirmųjų atkurtos Kauno konservatorijos veiklos metų buvo neaiški mokyklos perspektyva. Kilusi diskusija, ar Lietuvai reikalingos dvi aukštosios muzikos mokyklos, Kauno konservatorijai nebuvo palanki: Vilniaus konservatorijai buvo suteikta antra kategorija, Kauno konservatorijai – tik trečia. Vilniaus konservatorija buvo imlesnė naujovėms – čia sparčiau vyko integracija į TSRS aukštojo muzikos mokslo sistemą, Kauno konservatorija buvo konservatyvesnė – ji labiau prisilaikė Lietuvos Nepriklausomybės laikotarpio muzikos mokymo tradicijų. Tai, kad Lietuvos kultūrinis gyvenimas buvo koncentruojamas Vilniuje, taip pat nebuvo palanku Kauno konservatorijai. 1948 m. birželį gautas TSRS Vyriausiosios mokymo įstaigų valdybos viršininko A. Gusevo raštas liudija, kad buvo iškilęs Kauno konservatorijos uždarymo klausimas<sup>60</sup>. Tuomet svarstymas buvo atšauktas ir Kauno konservatorijai leista 1948–1949 m. m. priimti planuotą studentų skaičių. Tačiau

prasidėjus naujiems mokslo metams, LTSR MT Meno reikalų valdybos viršininko J. Banaičio įsakymu, Kauno konservatorijos Orkestrinis fakultetas buvo perkeltas į Vilniaus konservatoriją – prasidėjo laipsniškas Kauno ir Vilniaus konservatorių sujungimas<sup>61</sup>. 1949 m. liepos 2 d. įsakyme Nr. 54 konservatorijos direktorius K. Paulauskas informavo apie tą dieną išleistą dar vieną (paskutinę) Kauno konservatorijos absolventų laidą<sup>62</sup>.

Archyvuose saugomi dokumentai liudija, kad Kauno ir Vilniaus konservatorijos buvo sujungtos siekiant pertvarkyti mokymo įstaigas ir pagerinti aukštos kvalifikacijos muzikų parengimą<sup>63</sup>. Tai buvo racionalus sprendimas. Tačiau galima išvėlyti ir dar vieną mokyklų sujungimo priežastį. Atkurtoji Kauno konservatorija per visą veiklą siekė išlaikyti Lietuvos Nepriklausomybės metų muzikos pedagogikos tradicijas. Ji buvo tarsi to laikotarpio kultūros vertybių saugykla, kurią reikėjo palikti istorijai, kad būtų galima sparčiau integruotis į TSRS aukštojo muzikos mokslo sistemą.

## IŠVADOS

Pokario metų Kauno konservatorija išsaugojo Lietuvos Nepriklausomybės laikotarpio muzikos pedagogikos tradicijas. Atkurtoji Kauno konservatorija buvo kito modelio, kitokiais principais savo veiklą grindusi aukštoji muzikos mokykla. Jos veiklos metais buvo palaipsniui įtvirtinama Tarybų Sąjungoje suformuota muzikų parengimo koncepcija.

Gauta 2004 12 01

## Nuorodos

- <sup>1</sup> Kauno valstybinės konservatorijos ataskaita už 1946–1947 m. m., *LLMA*, f. 84, ap. 1, b. 39, l. 20.
- <sup>2</sup> 1945 09 28. Kauno konservatorijos direktoriaus raštas Meno reikalų valdybai, *LLMA*, f. 84, ap. 1, b. 33, l. 53.
- <sup>3</sup> 1947 10 08. KVK Mokslo tarybos posėdžio protokolas, ten pat, b. 31, l. 62.
- <sup>4</sup> KVK ataskaita už 1946–1947 m. m., ten pat, b. 39, l. 22, 24.
- <sup>5</sup> 1944 08 29. KVK pedagogų ir tarnautojų susirinkimo protokolas, ten pat, b. 31, l. 1.
- <sup>6</sup> Kauno varstybinės konservatorijos nuostolių sąrašas, ten pat, b. 36, l. 17–20.
- <sup>7</sup> Pažyma Lietuvos TSR valstybinės kontrolės ministerijai, ten pat, b. 40, l. 10; KVK ataskaita už 1946–1947 m. m., ten pat, b. 39, l. 20.
- <sup>8</sup> Sąjunginio aukštojo mokslo reikalų komiteto prie TSRS LKT 1945 04 04. įsakymo Nr. 161 nuorašas, ten pat, b. 33, l. 1; Kauno valstybinės konservatorijos nuostatai, *LLMA*, f. 84, ap. 1, b. 33, l. 2–16.
- <sup>9</sup> Sąjunginio aukštojo mokslo reikalų komiteto Meno aukštųjų mokyklų skyriaus viršininko raštas, ten pat, b. 33, l. 43.
- <sup>10</sup> 1948 04 09. KVK pedagogų posėdžio protokolas, ten pat, b. 31, l. 78.

- <sup>11</sup> Meno reikalų valdybos viršininko įsakymo Nr. 38 nuorašas, *LLMA*, f. 84, ap. 2, b. 24, l. 2; KVK nomenklatūros darbuotojų sąrašas, ten pat, b. 24, l. 71.
- <sup>12</sup> Meno reikalų valdybos viršininko įsakymo Nr. 58 nuorašas, ten pat, b. 24, l. 1; Sąjunginio aukštojo mokslo reikalų komiteto prie TSRS LKT pirmininko 1945 10 27 įsakymo Nr. 2670/k nuorašas, ten pat, b. 24, l. 14; Vyriausiosios mokymo įstaigų valdybos viršininko 1947 09 10 įsakymo Nr. 498 ir 1947 09 29 įsakymo Nr. 575 nuorašai, ten pat, b. 24, l. 47, 48; Aukštojo mokslo ministro 1947 10 09 įsakymo Nr. 1694/k nuorašas, ten pat, b. 24, l. 51; Meno reikalų komiteto prie TSRS MT 1948 05 25 įsakymo Nr. 297 nuorašas, ten pat, b. 24, l. 84; Meno reikalų valdybos prie LTSR MT 1948 06 24 įsakymo Nr. 375 nuorašas, ten pat, b. 24, l. 88.
- <sup>13</sup> Kauno valstybinės konservatorijos nuostatai, *LLMA*, f. 84, ap. 1, b. 33, l. 2–16.
- <sup>14</sup> T. Vainauskienė, Kauno valstybinė muzikos mokykla ir konservatorija 1920–1940 m., *Menotyra*, 2000, Nr. 3(20), p. 29–36.
- <sup>15</sup> Ten pat, l. 32.
- <sup>16</sup> Ten pat, l. 34.
- <sup>17</sup> Lietuvos TSR MT Kultūros skyriui pateikta informacija apie Kauno valstybinę konservatoriją, *LLMA*, f. 84, ap. 1, b. 43, l. 26.
- <sup>18</sup> Kauno valstybinės konservatorijos direktoriaus 1949 06 14 įsakymas Nr. 43, § 2, ten pat, ap. 2, b. 35, l. 11.
- <sup>19</sup> Lietuvos TSR Liaudies komisarų tarybos nutarimas, *LCVA*, f. R-754, ap. 1, b. 15, l. 202.
- <sup>20</sup> Lietuvos TSR Liaudies komisarų tarybos nutarimas, *Lietuvos TSR vyriausybės nutarimų ir potvarkių rinkinys*, 1944, Nr. 1, p. 52–53.
- <sup>21</sup> KVK statistiniai duomenys, *LLMA*, f. 84, ap. 2, b. 26, l. 20, 24, 42, 48, 59, 64, 76, 77.
- <sup>22</sup> Lietuvos TSR Liaudies komisarų tarybos nutarimas, *Lietuvos TSR vyriausybės nutarimų ir potvarkių rinkinys*, 1944, Nr. 1, p. 52–53.
- <sup>23</sup> KVK ataskaita už 1946–1947 m. m., *LLMA*, f. 84, ap. 1, b. 39, l. 21.
- <sup>24</sup> 1947 10 08 KVK Mokslo tarybos posėdžio protokolas, ten pat, b. 31, l. 62.
- <sup>25</sup> T. Vainauskienė, Vilniaus konservatorijos formavimasis ir raida 1940–1949 metais, *Menotyra*, 2003, Nr. 1(30), p. 47.
- <sup>26</sup> KVK ataskaita už 1946–1947 m. m., *LLMA*, f. 84, ap. 1, b. 39, l. 22.
- <sup>27</sup> *LLMA*, f. 84, ap. 1, b. 43, l. 63.
- <sup>28</sup> KVK ataskaita už 1946–1947 m. m., ten pat, b. 39, l. 22.
- <sup>29</sup> Duomenys pagal TSRS Centrinės statistikos valdybos patvirtintą formą Nr. 79-k, *LLMA*, f. 84, ap. 2, b. 26, l. 25, 40, 72.
- <sup>30</sup> KVK mokomojo ir administracinio personalo 1944 10 04 sąrašas, ten pat, ap. 1, b. 33, l. 35; Meno reikalų valdybos viršininko J. Banaičio 1945 02 14 patvirtintas KVK pedagogų sąrašas, ten pat, b. 36, l. 22;
- <sup>31</sup> KVK ataskaita už 1946–1947 m. m., ten pat, b. 39, l. 21.
- <sup>32</sup> TSRS Aukštojo mokslo ministerijos 1948 04 03 raštas, *LLMA*, f. 84, ap. 2, b. 24, l. 77.

- <sup>33</sup> 1945 04 21 Kauno konservatorijos pedagogų tarybos posėdžio protokolas, *LLMA*, f. 84, ap. 1, b. 31, l. 2; ten pat, b. 33, l. 25; Meno reikalų valdybos 1945 05 18 pranešimas, ten pat, ap. 1, b. 33, l. 45.
- <sup>34</sup> KVK ataskaita už 1944 10–1946 02 01, *LLMA*, f. 84, ap. 1, b. 39, l. 3.
- <sup>35</sup> Ten pat.
- <sup>36</sup> KVK ataskaita už 1946–1947 m. m., *LLMA*, f. 84, ap. 1, b. 39, l. 21, 22; 1948 11 17 Kauno konservatorijos pedagogų susirinkimo protokolas, ten pat, b. 31, l. 98, 99.
- <sup>37</sup> 1947 12 24 Mokslo tarybos posėdžio protokolas, *LLMA*, f. 84, ap. 1, b. 31, l. 69.
- <sup>38</sup> KVK ataskaita už 1944 10–1946 02 01, ten pat, b. 39, l. 2.
- <sup>39</sup> KVK Mokslo tarybos posėdžių protokolai, *LLMA*, f. 84, ap. 1, b. 31, l. 69; KVK ataskaita už 1946–1947 m. m., ten pat, b. 39, l. 20, 23.
- <sup>40</sup> KVK ataskaita už 1946–1947 m. m., ten pat, b. 39, l. 19.
- <sup>41</sup> 1948 02 19 KVK Mokslo tarybos posėdžio protokolas, ten pat, b. 31, l. 72.
- <sup>42</sup> Komisijos pranešimas, ten pat, b. 38, l. 40.
- <sup>43</sup> 1949 04 08 Kauno konservatorijos Vokalinio fakulteto posėdžio protokolas, ten pat, b. 38, l. 127.
- <sup>44</sup> 1949 03 16 bendras Kauno valstybinės konservatorijos ir J. Gruodžio muzikos mokyklos pedagogų susirinkimo protokolas, ten pat, b. 31, l. 106, 107.
- <sup>45</sup> KVK ataskaita už 1946–1947 m. m., ten pat, b. 39, l. 19.
- <sup>46</sup> 1948 12 22 KVK Mokslo tarybos posėdžio protokolas, ten pat, b. 31, l. 93.
- <sup>47</sup> 1947 10 08 KVK Mokslo tarybos posėdžio protokolas, ten pat, b. 31, l. 63.
- <sup>48</sup> 1948 03 27 Kauno konservatorijos pedagogų posėdžio protokolas, ten pat, b. 31, l. 77.
- <sup>49</sup> *LLMA*, f. 84, ap. 1, b. 39, l. 29–30.
- <sup>50</sup> Kauno konservatorijos direktoriaus 1949 06 27 raštas Meno reikalų valdybos Mokymo įstaigų skyriaus viršininkei Z. Kumpienei, ten pat, b. 43, l. 48.
- <sup>51</sup> Meno reikalų valdybos viršininko J. Banaičio 1944 09 16 įsakymo Nr. 104 nuorašas, *LLMA*, f. 84, ap. 1, b. 33, l. 31.
- <sup>52</sup> Meno reikalų valdybos nepatvirtintų, išimtinų iš mokymo programų ir koncertų repertuarų dainų sąrašas, ten pat, b. 38, l. 16.
- <sup>53</sup> 1948 08 25 Vyriausiosios mokymo įstaigų valdybos raštas, ten pat, b. 42, l. 67.
- <sup>54</sup> 1947 12 03 KVK Mokslo tarybos posėdžio protokolas, ten pat, b. 31, l. 56.

<sup>55</sup> Vyriausiosios mokymo įstaigų valdybos 1949 03 08 raštas, ten pat, b. 43, l. 18; 1949 04 27 KVK Mokslo tarybos posėdžio protokolas, ten pat, b. 31, l. 139–141.

<sup>56</sup> Ten pat.

<sup>57</sup> Ten pat.

<sup>58</sup> KVK ataskaita už 1944 10–1946 02 01, *LLMA*, f. 84, ap. 1, b. 39, l. 3.

<sup>59</sup> KVK ataskaita už 1946–1947 m. m., ten pat, b. 39, l. 27; 1948 11 02 KVK Mokslo tarybos posėdžio protokolas, ten pat, b. 31, l. 92.

<sup>60</sup> Vyriausiosios mokymo įstaigų valdybos viršininko 1948 06 19 raštas, *LLMA*, f. 84, ap. 1, b. 42, l. 39.

<sup>61</sup> Meno reikalų valdybos viršininko 1948 09 15 įsakymas Nr. 494, ten pat, l. 70.

<sup>62</sup> *LLMA*, f. 84, ap. 2, b. 35, l. 15.

<sup>63</sup> 1949 07 28 Lietuvos TSR Ministrų tarybos nutarimas, *LCVA*, f. R-754, ap. 2, b. 150, l. 1.

#### Tamara Vainauskienė

#### THE KAUNAS STATE CONSERVATOIRE IN POSTWAR YEARS

##### Summary

The development and work of the Kaunas State Conservatoire during 1944–1949 is analysed. The Kaunas State Conservatoire was closed in 1943, and after its reorganization in 1944 reforms were taken according to the main concepts of Soviet music higher schools.

The author analyses the problems of reorganization of the Kaunas State Conservatoire in detail: the reconstruction of its economic basis, changes in its structure, organization of studies, research work of its staff, the number of students and teachers, documentation.

According to the materials of Lithuanian state archives, the Kaunas State Conservatoire after the reorganization was a different kind of higher music school. The Kaunas State Conservatoire was a separate school, part of the multi-stage musical training system of Lithuanian in the postwar years. The Kaunas State Conservatoire was organized as an ideological educational scientific and methodic center. In the prewar years it had a multi-stage musical training system. Musical training in the prewar Kaunas State Conservatoire was based on traditions of empiric pedagogics.

The prewar traditions of pedagogics were developed in the Kaunas State Conservatoire in postwar years. However, the Soviet concept of training musicians gradually became predominant in the Kaunas State Conservatoire in the postwar years.